C/2024/2837

8.5.2024

P9_TA(2023)0396

# Osalemisõiguse tugevdamine: mitteliberaalsete poliitiliste süsteemide ja autoritaarsete režiimide valimisprotsesside õiguspärasus ja säilenõtkus

**Euroopa Parlamendi 9. novembri 2023. aasta soovitus nõukogule ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale osalemisõiguse tugevdamise kohta: mitteliberaalsete poliitiliste süsteemide ja autoritaarsete režiimide valimisprotsesside õiguspärasus ja säilenõtkus (2022/2154(INI))**

(C/2024/2837)

*Euroopa Parlament,*

— võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, eriti selle artikli 21 lõiget 3,

— võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ja selle kohta tehtud üldist märkust nr 25 õiguse kohta osaleda avalikus elus, hääleõiguste ja avalikule teenistusele võrdse juurdepääsu õiguse kohta,

— võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklit 3,

— võttes arvesse rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvahelise konventsiooni artikli 5 punkti c,

— võttes arvesse naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni artikli 7 punkti a,

— võttes arvesse ÜRO rahvusvahelise valimisvaatluse põhimõtteid käsitlevat deklaratsiooni,

— võttes arvesse kodanikuorganisatsioonide poolt valimiste erapooletu vaatlemise ja jälgimise üldiste põhimõtete deklaratsiooni, mille on heaks kiitnud mitu valimisvaatluse võrgustikku, sealhulgas riigisiseste valimisvaatluste ülemaailmne võrgustik,

— võttes arvesse komisjoni 11. aprilli 2000. aasta teatist ELi valimisabi ja -vaatluste kohta (COM(2000)0191),

— võttes arvesse ÜRO suuniseid riikidele avalikus elus osalemise õiguse tulemusliku rakendamise kohta,

— võttes arvesse komisjoni ja komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. märtsi 2020. aasta ühisteatist „ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024)“ (JOIN(2020)0005),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 118,

— võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0323/2023),

A. arvestades, et kodanike õigus osaleda avalikus elus, mis hõlmab õigust hääletada, kandideerida ja olla valitud vabadel, läbipaistvatel, kontrollitavatel, korralistel ja võltsimata demokraatlikel valimistel, on põhiline ja rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigus;

B. arvestades, et inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklis 21 on sätestatud, et igaühel on õigus oma riigi valitsemisest osa võtta ning et rahva tahe, mida väljendatakse perioodilistel, võltsimata ja üldistel valimistel, peab olema valitsemise alus; arvestades, et seda sõnumit korratakse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artiklis 25;

C. arvestades, et rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvahelise konventsiooni artikli 5 punktis c on sätestatud, et osalisriigid kohustuvad keelustama ja kaotama rassilise diskrimineerimise kõik vormid ning tagama igaühele õiguse, olenemata rassist, nahavärvist või rahvuslikust või etnilisest päritolust, kasutada seaduse ees võrdselt poliitilisi õigusi, eelkõige õigust osaleda, hääletada ja kandideerida valimistel; arvestades, et mõned sotsiaalsed rühmad, nagu vähemused, puuetega inimesed, mitteresidendid ja kodutud, seisavad siiski silmitsi lisaprobleemide ja diskrimineerimisega;

D. arvestades, et ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo arvates on õigus osaleda vabadel ja õiglastel valimistel lahutamatult seotud muude põhiõigustega; arvestades, et hääletamis- ja valimisõiguse tegelikuks kasutamiseks on vaja õhkkonda, kus kõik austavad ja saavad kasutada kodaniku-, poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi, sealhulgas õigust võrdsusele ja mittediskrimineerimisele, haridusele, arvamus- ja väljendusvabadusele, rahumeelse kogunemise ja ühinemise vabadusele, usu- ja veendumusvabadusele, turvalisusele ja tõhusale õiguskaitsevahendile; arvestades, et vabade ja õiglaste valimiste tagamiseks on hädavajalik tagada naiste osalemine;

E. arvestades, et kauaaegsed liberaalsed demokraatiad kogu maailmas on tunnistajaks oma demokraatliku struktuuri nõrgenemise murettekitavatele suundumustele, mis viib demokraatia tagasiminekuni ja autokratiseerimiseni, nagu näitab mitteliberaalsuse tõus, valimistel osalemise vähenemine, kasvav pettumus peamiste erakondade ja juhtkonna suhtes ning äärmuslike parteide kasv; arvestades, et vaenukõned, mida need äärmuslikud parteid ühe rohkem propageerivad ja mis on suunatud vähekaitstud kogukondadele, sealhulgas etnilistele vähemustele ja rändajatele, loovad vägivalla õhkkonna ja takistavad tingimuste täitmist, mis on vajalikud, et inimesed saaksid kasutada oma poliitikas osalemise õigust; arvestades, et reeglitel põhineva rahvusvahelise korra aluspõhimõtete õõnestamise murettekkitavaid suundumusi süvendab praegu tõsiselt Venemaa ebaseaduslik, provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda Ukraina vastu;

F. arvestades, et võltsimata demokraatlikud valimised on kaasava ja vastutustundliku valitsemise lahutamatu osa, kuna need annavad kodanike volituse ametivõimudele;

G. arvestades, et Freedom House'i andmete kohaselt elab 80 % inimestest mittevabades või osaliselt vabades riikides, mis piirab nende põhilisi inimõigusi; arvestades, et enam kui kolmandik maailma elanikkonnast elab autoritaarses režiimis;

H. arvestades, et autokraatlikes ja mitteliberaalsetes režiimides takistatakse võltsimata valimistel osalemise õiguse kasutamist muu hulgas õiguslike ja haldustõkete loomisega, takistades inimeste tahte kajastamist, vähendades kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, hirmutades valijaid ja viies läbi võltsvalimisi eesmärgiga kinnistada režiimide võimu; arvestades, et sellised valimised ei ole vabad, läbipaistvad, kontrollitavad, mitmekesised ega õiglased, neil puudub tõeline poliitiline konkurents ning need piiravad põhjendamatult hääletamis- ja kandideerimisõigust; arvestades, et opositsioonikandidaatide meelevaldne ja poliitiliselt kunstlik diskvalifitseerimine on ka vahend, mida autokraatlikud režiimid kasutavad traditsiooniliselt selleks, et sekkuda valimisprotsessidesse;

I. arvestades, et autokraatlikud ja mitteliberaalsed režiimid kujundavad üha enam narratiivi näitamaks, et nende ebademokraatlikud valimised on võltsimata, et saavutada rahvusvaheline ja riigisisene legitiimsus, mis on valimiste ebademokraatliku läbiviimise tõttu põhjendamatu; arvestades, et seda legitiimsust kasutatakse riigisiseselt selleks, et tugevdada rahva kuulekust ja toetust režiimile ja selle õigust valitseda ning pisendada mis tahes vastuseisu režiimile ja vähendada sellise vastuseisu õiguspärasust;

J. arvestades, et EL peaks pöörama valimiste vaatlemiseks kohtade valimisel erilist tähelepanu, et vältida olukorda, kus teda peetakse ebademokraatlike valimiste tulemusi toetavaks legitiimseks jõuks;

K. arvestades, et kohtusüsteemi sõltumatuse ja õigusriigi nõrgenemine ning üldine demokraatia tagasiminek autokraatlikes ja mitteliberaalsetes režiimides võimaldavad nende režiimide seadustamisstrateegiaid, sealhulgas kõrvaldades tulemuslikud kontrollid repressiivsete seaduste jõustamise, meedia kontrolli ja digitaalsetesse teabevahetuskanalitesse pahatahtliku sekkumise üle;

L. arvestades, et meediavabadus ja meedia mitmekesisus on väljendus- ja teabevabaduse õiguse olulised osad, mis võimaldavad demokraatliku, vaba ja osaleva ühiskonna toimimist; arvestades, et meediaomandi läbipaistvus ja rahastamine ning kaitsemeetmed meedia mitmekesisuse tagamiseks ja võimu koondumise vältimiseks meedias, platvormihaldurite ja interneti vahendajate puhul on meedia rolli täitmiseks hädavajalikud; arvestades, et on väga oluline, et kodanikel oleks juurdepääs sõltumatule ja usaldusväärsele teabele; arvestades, et valeteabe, propaganda ja desinformatsiooni levitamine loob ülemaailmse skeptitsismi õhkkonna, mis ohustab teabevabadust ja demokraatlikku arutelu;

M. arvestades, et autokraatlikud ja mitteliberaalsed režiimid on välja töötanud uusi viise ja reeglite näilise järgmise strateegiaid, et vältida rahvusvaheliste valimisvaatlusstandardite täieliku järgimise tagajärgi, neist avalikult lahti ütlemata; arvestades, et sellised strateegiad hõlmavad riigisiseseid ja rahvusvahelisi vaatlustegevusi, mis ei vasta rahvusvahelistele standarditele, näiteks võltsvalimiste vaatlejate lähetamist, kes aitavad juhtida valimisjärgset diskursust autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide toetuseks; arvestades, et selliste režiimide kodanikel on piiratud võimalused valimiste vaatlemiseks ja kui nad seda teevad, teevad režiimid kõik endast oleneva, et vaatlejaid diskrediteerida või nende jõupingutusi kõrvale tõrjuda;

N. arvestades, et autokraatlikud ja mitteliberaalsed režiimid on üha paremini organiseeritud oma püüdlustes tagada üksteise võltsvalimistele rahvusvaheline legitiimsus võltsitud rahvusvahelise vaatlustegevuse kaudu; arvestades, et need režiimid vähendavad ülemaailmset usaldust demokraatlike institutsioonide vastu, kopeerides, arendades ja levitades vaidlustamata pettusi; arvestades, et autokraatlikud ja mitteliberaalsed režiimid kasutavad ka rahvusvahelisi institutsioone oma endi huvides, sealhulgas ülemaailmsetes valitsemisasutustes konkureerivate normide edendamiseks ja võltsvalimiste seadustamiseks;

O. arvestades, et ELi valimisvaatlusmissioonide eesmärk on suurendada usaldust valimiste vastu, hoida ära pettusi ning anda valimisprotsessidele teadlik ja faktiline hinnang;

P. arvestades, et erapooletute valimisvaatlejate vastu suunatud rünnakute – sealhulgas ahistamise, laimamise, ähvardamise, õiguste rikkumise, väljasaatmiste, füüsilise vägivalla ja isegi tapmiste – raskusaste on viimastel aastatel süvenenud ja ulatus laienenud, mis loob nende tähtsa tööga seoses ebakindla ja ebaturvalise keskkonna; arvestades, et EL peab valimisvaatlejaid inimõiguste kaitsjateks;

Q. arvestades, et demokraatiate ja autoritaarsete režiimide vahelised pinged on muutumas üha geopoliitilisemaks; arvestades, et selle suundumuse tõttu peab EL tõstatama oma demokraatlikke mureküsimusi kõrgeimal poliitilisel tasandil, sealhulgas luues rohkem strateegilisi demokraatialiite ja käsitledes demokraatia edendamist ja kaitset strateegilise huvina ning oma geomajanduslike ja kaubandusstrateegiate olulise osana, samuti leides uuenduslikke viise, kuidas toetada kodanike hääli, kes võtavad sõna autokraatiate ja nende seadustamisstrateegiate vastu;

R. arvestades, et EL peaks osalemisõiguse suhtes võtma kasutusele süstemaatilise lähenemisviisi, näidates muu hulgas selle tugevat seost inimõiguste, demokraatia ja õigusriigiga ning käsitledes järjekindlalt valimistega seotud puudujääke, sealhulgas juhul, kui need esinevad lähedastes partnerriikides; arvestades, et seda tehes peaks EL keskenduma mitte ainult valimisprotsessidele endile, vaid ka neid ümbritsevale kontekstile ja autoritaarse seadustamise aluseks olevatele põhjustele; arvestades, et Euroopa osalejad ei tohiks aidata kaasa mitteliberaalsete ja autokraatlike režiimide valimiste seadustamisele;

1. soovitab nõukogul ja komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal:

***Teadlikkus õigusest osaleda võltsimata valimistel***

a) töötada välja ja rakendada otsustavamaid ja mõjusamaid ELi meetmeid osalemisõiguse, mis on universaalne inimõigus, edendamiseks ja kaitsmiseks osana palju laiemast inimõiguste ja demokraatia toetamise strateegiast; tagada, et need meetmed peavoolustaksid soopõhist lähenemisviisi ja vähekaitstud rühmade kaasamist;

b) rõhutada, et õigus osaleda võltsimata valimistel on lahutamatult seotud muude põhivabadustega, eelkõige liikumisvabaduse, arvamus- ja väljendusvabaduse, kogunemis- ja ühinemisvabadusega ning õigusega mitte olla diskrimineeritud, ilma milleta ei ole võimalik õigust osaleda võltsimata valimistel tegelikult kasutada; rõhutab lisaks, et õigusriigil on selles otsustav roll;

c) käsitleda süstemaatiliselt ja jõuliselt kolmandate riikide katseid piirata vähemuste, sealhulgas etnilised ja usuvähemused, ning noorte, naiste, põlisrahvaste rühmade ja muude sotsiaalsete rühmade osalemisõiguse kasutamist; kutsuda eelkõige kolmandate riikide ametiasutusi üles jälgima avaliku sektori asutuste ja valitud ametiisikute vaenukõnet ning võtma selle vastu jõulisi ja konkreetseid meetmeid ja sanktsioone, et liikuda rassismi ja diskrimineerimise suhtes nulltolerantsi suunas;

d) teha koostööd kolmandate riikidega, et tagada puuetega inimestele juurdepääsetav ja soodne keskkond, mis võimaldab neil osaleda oma kogukonna poliitilises ja avalikus elus; rõhutada eelkõige vajadust tegeleda poliitikas osalemise õiguslike ja haldustõketega, muutes hääletamismenetlused, vahendid ja valimismaterjalid kättesaadavamaks, laiendades poliitilises ja avalikus elus osalemise võimalusi ning suurendades teadlikkust puuetega inimeste poliitikas osalemise õigusest ja kogudes andmeid selle poliitikas osalemise mõõtmiseks;

e) ühtlustada osalemisõigust ELi välistegevuse vahendite seas, mida peavad rakendama Euroopa Liidu delegatsioonid kolmandates riikides, tehes tihedat koostööd liikmesriikide saatkondadega;

f) tunnistada ja käsitleda puudusi ELis osalemisõiguse kasutamisel, et tugevdada ELi välistegevuse legitiimsust ja usaldusväärsust selles valdkonnas;

g) tunnistada, et autokraatlikes ja mitteliberaalsetes režiimides elavatel inimestel on raske saada valimistega seotud faktilist ja tsenseerimata teavet ning eristada seda režiimi toetatud propagandast, sealhulgas usaldusväärset teavet kandidaatide, valimiseelistuste ja valimisprotsessi läbiviimise kohta, mis piirab nende vahendeid hinnata, kas valimised on tõeliselt konkureerivad ja kas kodanike eelistused kajastuvad tulemustes, ning töötada selle nimel, et vältida avalike vahendite väärkasutamist ja häälte ostmist; võtta arvesse seda, kuidas manipuleeritud, läbipaistmatud ja ebaseaduslikud valimised mõjutavad tsiviilelanikkonna meelsust, sest need tekitavad umbusaldust nii riiklike kui ka rahvusvaheliste valitsusasutuste vastu;

h) tunnistada, kui oluline on juurdepääs üldisele ja tasuta haridusele, mis võimaldab inimestel teha valimistel vabu otsuseid;

***ELi vahendid ja menetlused***

i) seista vastu autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide edendatavale narratiivile, et neil on võltsimata valimiste tulemusel oma kodanikelt saadud mandaat; sõnastada sellega seoses terviklik ELi üldstrateegia, et võidelda vahenditega, mida need režiimid kasutavad valimiste seadustamiseks, näiteks võltsvaatlejad ja valimisvaatlejate varirühmad, sealhulgas ELi liikmesriikidest ja ELi institutsioonidest, näiteks mõned Euroopa Parlamendi liikmed, standardsete rahvusvaheliste missioonide asemel; tagada, et see strateegia läheks kaugemale ELi dialoogist ja mureavaldustest ning et selle eesmärk oleks parandada demokraatia ja õigusriigi standardeid asjaomastes riikides; teha koostööd demokraatlike riikidega rahvusvaheliste institutsioonide tugevdamiseks, et vältida autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide nendesse tungimist ja nende kasutamist oma endi eesmärkide saavutamiseks;

j) tugevdada seost valimisvaatluse töö ning ELi laiema toetuse vahel inimõigustele ja demokraatiale, kasutades poliitilisi, kaubanduslikke ja koostöövahendeid; käsitada autoritaarseid valimiste seadustamise strateegiaid mittedemokraatlike suundumuste varajaste sümptomitena ja reageerida sellele vastavalt; võidelda autoritaarsete narratiividega, mis vastandavad julgeolekut ja demokraatiat, piirates seeläbi põhivabadusi riigi julgeoleku ettekäändel, ning autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide katsetega kasutada selliseid poliitikavaldkondi nagu kliima, sport ja rahvusvaheline areng, et oma legitiimsust vääralt tugevdada;

k) võidelda autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide jõupingutuste vastu, mille eesmärk on luua valesid riigisiseseid arusaamu nende võltsitud valimiste ehtsusest; pöörata erilist tähelepanu autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide valimiste manipuleerimisega seotud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning tehisintellekti kuritarvitamisele, mida nad teevad üha enam, et avaldada negatiivset mõju osalemisele, levitades propagandat ja desinformatsiooni ning kehtestades piiranguid juurdepääsule opositsiooni ideid ja kandidaate puudutavale teabele;

l) jälgida ja mõista hukka selliste eraettevõtjate rolli, kes on spetsialiseerunud desinformatsioonikampaaniatele ning sekkuvad varjatult valimistesse ja manipuleerivad avalikke arvamusi kolmandates riikides; võtta mõjusaid meetmeid tagamaks, et ELi-põhised avalikud suhted, meedia ja veebiettevõtjad ei käitu sellisel viisil ning austavad selle asemel rangelt õigust eraelu puutumatusele ja tagavad partnerriikides isikuandmete kaitse sama taseme, mis nad peavad säilitama ELis isikuandmete kaitse üldmääruse ([1]) alusel, eelkõige valimiskampaaniate ajal; tagada, et need ettevõtjad järgiksid ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid ning võtaksid vastutuse, kui nad seda ei tee;

m) tegeleda erapoolikute valimisvaatlejate kaasamisega, kes püüavad diskrediteerida tõeliste rahvusvaheliste ja ELi valimisvaatlusmissioonide tööd;

n) tunnustada kodanikuühiskonna üliolulist rolli võltsvalimiste hukka mõistmisel ja nende legitiimsuse kaotamisel kohalike elanike silmis; toetada sõltumatuid kodanikuühiskonna organisatsioone, demokraatlikke opositsioonijõude, inimõiguste kaitsjaid ja meediat, sealhulgas suutlikkuse suurendamise ja kommunikatsioonistrateegiate kaudu ning kogudes andmeid võltsimata valimistel osalemise õiguse rikkumiste kohta; rõhutada, et meedia rahastamise läbipaistvus ning tõeliselt vaba ja sõltumatu meedia on äärmiselt olulised, et vältida põhjendamatut mõju;

o) toetada kogu valimistsükli jooksul kohalike valimiste vaatlejaid, kelle tegevus suurendab inimeste veendumust, et austatakse nende õigust osaleda võltsimata valimistel, ning mõista karmilt hukka nende vastu suunatud rünnakud; toetada kodanikest vaatlejate piirkondlikke ja ülemaailmseid võrgustikke, mis pakuvad solidaarsust, suutlikkuse suurendamist ja kogemuste vahetamist kohalike rühmadega, mis võivad aidata võidelda autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide jõupingutustega üksteise valimiste seadustamiseks;

p) peavoolustada teavet võltsimata valimiste ja inimeste õiguse kohta neis osaleda, sealhulgas kõigi vähemuste hääleõiguse kohta seoses inimõiguste ja demokratiseerimise toetamisega naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ ja ühinemiseelse abi instrumendi projektides, sealhulgas toetades valimisvaatlejaid kui inimõiguste kaitsjaid; toetada sel eesmärgil tippkeskust Global Campus of Human Rights; toetada programme, mille eesmärk on parandada valimiste õigus- ja haldusraamistikku kolmandates riikides, sealhulgas riiklike valimiskomisjonide toetamise kaudu;

q) kasutada ELi kultuuridiplomaatiat ja rahvusvaheliste kultuurisuhete vahendeid, et tugevdada osalemisõigust, võidelda autokraatlike ja mitteliberaalsete režiimide narratiivide vastu, millega püütakse seadustada võltsvalimisi, ning tugevdada universaalset demokraatlikku kultuuri; ehitada selline koostöö üles tõelisel partnerlusel, eriti arvestades, et valimiste läbipaistvuse tagamine, välissekkumise peatamine ja demokraatiate parandamine on käimasolev töö, mis nõuab julgeid, uuenduslikke ja ühiseid lahendusi;

r) toetada rohkem algatusi, mis on seotud valimisvaatluse alase koolituse, kohalikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil teadmiste kogumise ning kohaliku meedia ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamisega; rõhutada kohalike valimisvaatlejate toetamise ja suutlikkuse suurendamise tähtsust, et tagada kestlikum lähenemisviis demokraatia ülesehitamisele;

s) toetada Euroopa Parlamendi demokraatia toetamise ja valimiste koordineerimise rühma ning selle tööd, eelkõige valimiste vaatlemise raames; hinnata, kuidas tegeleda üha sagedasema stsenaariumiga, kus riigid keelduvad kutsumast ELi oma valimisi vaatlema;

t) jälgida tähelepanelikult ELi ja OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimisvaatlusmissioonide soovituste vastuvõtmist ja rakendamist ning lisada need olulise osana ELi ja asjaomase riigi vaheliste suhete üldisesse raamistikku; võtta piisavaid järelmeetmeid ELi valimisvaatlusmissioonide soovitustele, kaasates rohkem parlamenti; tagada, et ELi avalikud avaldused valimiste kohta kolmandates riikides oleksid rangelt kooskõlas ELi väärtustega demokraatia, inimõiguste ja valimiste valdkonnas, samuti ELi valimisvaatlusmissioonide tulemustega;

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

u) käsitleda osalemisõigust ja kõiki muid aspekte, mis on seotud valimiste usaldusväärsusega, ELi mittekuuluvates riikides ELi inimõigustealaste dialoogide kaudu; tagada, et neid dialooge täiendab sõltumatuid kodanikuühiskonna organisatsioone hõlmav segment;

v) kasutada kogu maailmas rakendatavat inimõiguste rikkujate vastast ELi sanktsioonirežiimi (ELi Magnitski akt) isikute suhtes, kes on tõsiselt rikkunud osalemisõigust ja demokraatlikke valimisstandardeid, ning kasutada veelgi enam ELi piiravaid meetmeid, et karistada neid, kes õõnestavad järk-järgult ja salaja demokraatiat ja õigusriiki kolmandates riikides; tagada, et nende piiravate meetmete tühistamine sõltuks inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi tegelikust paranemisest asjaomases riigis; kaaluda mõjusate ja hoiatavate meetmete väljatöötamist võltsitud valimisvaatlusmissioonides osalevate isikute suhtes, sealhulgas riikide parlamentide liikmete, ELi liikmesriikide poliitikute ja Euroopa Parlamendi liikmete suhtes;

w) tunnustada ELi ja OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo valimisvaatlusmissioonide rolli, sealhulgas Euroopa Parlamendi rolli, tõendite esitamisel selle kohta, kas valimised on võltsimata või ei ole, ning täiustada seda vahendit veelgi, sealhulgas suurendades selle nähtavust, mõistes hukka võltsitud valimisvaatlusmissioonid ja parandades selle valimiseelset ja -järgset kommunikatsioonistrateegiat; suurendada toetust pikaajalistele valimisvaatlusmissioonidele, kuna mõned valimisprotsesside kõige tõsisemad rikkumised leiavad aset enne valimispäeva; anda ELi valimisvaatlusmissioonidele asjakohased ja ajakohased tehnilised teadmised ja vahendid, et nõuetekohaselt jälgida valimiste uue info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisega kaasnevate uute riskidega seotud aspekte;

***ELi tegevus rahvusvahelistel foorumitel***

x) edendada tihedat koostööd ja koordineerimist demokraatlike riikide, mitmepoolsete institutsioonide, näiteks OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo ja Euroopa Nõukogu vahel, ning organisatsioonide vahel, mis kiitsid heaks ÜRO rahvusvahelise valimisvaatluse põhimõtteid käsitleva deklaratsiooni, et võidelda tulemuslikumalt võltsvalimiste ja võltsvaatlejate seadustamise vastu rahvusvahelistel foorumitel, eelkõige ÜROs;

y) edendada ideed töötada ÜRO Inimõiguste Nõukogus välja suunised õiguse kohta osaleda valimistel, kaasates rohkem kohalikke kodanikuühiskonna organisatsioone; hinnata kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 25 üldise märkuse nr 25 edasiarendamise ja süstematiseerimise teostatavust, et tõendada seost osalemisõiguse ning inimõiguste ja demokraatia vahel, et tulla toime uute probleemidega, sealhulgas internetis leviva desinformatsiooniga ja autoritaarsuse kasvuga;

z) mõista hukka rahvusvaheliselt välja töötatud standardite õõnestamine osana valimiste seadustamiseks tehtavatest jõupingutustest; pöörata erilist tähelepanu narratiividele, millega edendatakse alternatiivseid väärtusi kui võltsitud valimiste legitiimsuse allikat, nagu riikide õigusaktide normatiivne esimus rahvusvaheliselt välja töötatud standardite, usuliste ja traditsiooniliste väärtuste, kultuuriliste ilmingute või arengut esikohale seadvate kavade suhtes;

aa) juhtida jõupingutusi, et muuta nähtavamaks ÜRO rahvusvahelise valimisvaatluse põhimõtteid käsitlev deklaratsioon ning selle heaks kiitnud ja valimiste vaatlemises aktiivselt osalevate organisatsioonide töö; kaaluda ÜRO rahvusvahelise valimisvaatluse põhimõtteid käsitleva deklaratsiooni heaks kiitnud organisatsioonide nimekirja ajakohastamise nõudmist, et suurendada selle usaldusväärsust ja luua selge viis, kuidas eristada tõelisi vaatlusrühmi ja võltsvaatlejaid; kasutada sarnast lähenemisviisi riigisiseste valimisvaatluste ülemaailmse võrgustiku suhtes; uurida võimalusi variorganisatsioonide ja võltsvaatlejate legitiimsuse õõnestamiseks;

ab) edendada rahvusvaheliste ja riiklike erapooletute valimisvaatlejate selget määratlemist inimõiguste kaitsjatena asjakohastel mitmepoolsetel foorumitel ja osana ELi kontaktidest teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega ning nõuda vajalikku kaitset erapooletutele valimisvaatlejatele, et nad saaksid täita oma ülesandeid sõltumatult ja turvaliselt;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale.